

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

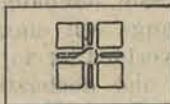
OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar:
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling
Voor Oost-Indië en het Buitenland
Afzonderlijke nummers

2.50
4.—
0.05

Prijs der Advertentiën:
Per regel
Bij plaatsing van 500 regels
" " " 1000 "

0.15
0.12 1/2
0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Tentoonstelling van Indische Foto's. — De spoorweg-
lijn Batavia—Buitenzorg. — Uit de O.-I. Mail. —
Feuilleton. — Personalia. — West-Indië. — Wat
de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van
Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Litera-
tuur-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen. —
Officiële Mededeelingen. — Passagierslijst.

Het Hoofdoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië
onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in
die gewesten, om zodoende en ook door het verlenen van
onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweken
tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f2.— 's jaars
(voor Indië en het buitenland minstens f2.50). *)
Zij die f5.— of meer contribueeren of een gift in eens
schenken van f100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco
het Koloniaal Weekblad toegezonden.

*) Zie inteken-biljet op de achterzijde van den Omslag.
Verzoeken dit ingevuld te zenden aan het adres van den
Secretaris van het Hoofdbestuur E. van Assen, Heulstraat
17, Den Haag.

Informatie-Bureau

(Secretaris J. L. van Gennep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van
10—12 en 2—4 u., ten kantore Heulstraat 17, 2de verdieping.
Zie overigens Officiële Mededeelingen ook van het
Dagel. Bestuur en de Afdelingen op blz. 7 en 8.

Tentoonstelling van Indische Foto's.

Dikwijls wordt in Boeatan de vraag gedaan: of
er ook fotografieën van Indië te koop zijn? Deze
schijnen verwonderlijk genoeg, in Nederland, nog wel
in Den Haag, een moeilijk te verkrijgen artikel te
zijn.

Toen dan ook Boeatan het aanbod gedaan werd,
om eenige zeer mooie foto's van een in Indië wo-
nend amateur-fotograaf ten toon te stellen, werd dit
dankbaar aangenomen, te meer daar ook Professor
Dr. A. W. Nieuwenhuis ter uitstalling had toege-
zegd een deel der bijzonder fraaie verzameling,
welke op de fotografie-tentoonstelling te Dresden zoo
zeer de algemeene aandacht heeft getrokken, en die
nu te Leiden dienst doet bij de door dezen hoog-
leeraar te geven colleges in de Land- en Volken-
kunde van Nederlandsch-Indië. Het is geen ge-
makkelijk werk, om in een beperkte, welvoorzien-
ruimte, als het verkoopplokaal van Boeatan, Heul-
straat 19, tusschen de voorwerpen van Indische
kunstnijverheid en huisvuil, deze foto's zoodanig te
plaatsen, dat zij goed tot hun recht komen en met
de omgeving een aantrekkelijk geheel vormen.

Vele belangstellende lezers van Het Koloni-
aal Weekblad zullen zeker zelve eens willen
komen zien, in hoeverre dit gelukt is. Stellig krij-
gen zij dan de overtuiging, dat men tegenwoordig
in Ned.-Indië de kunst van fotografeeren uitmend
verstaat. Er zijn kiekies bij, die geen gewone, maar
werkelijk zeer artistieke opnamen zijn, op meester-
lijke wijze uitgevoerd. Bij menigeen zal de aanblik

dezer platen heerlijke herinneringen wakker roepen
aan de prachtige natuur van Indië, aan vroeger be-
zochte lievelingsplekjes, aan de weergalooze pracht
der oud-Hindoesche monumenten, aan bekende tafere-
letjes uit het Inlandsche volksleven. Het zal hun
een welkome verfrissing zijn van aangename sou-
venirs.

Het doel dezer tentoonstelling is echter ook, dat zij
diene, om hen, die Indië niet van eigen aanschouwing
kennen, er eenigszins een denkbeeld van te geven.
Allen, die sympathie voelen voor dit streven, zullen
daarom zeker bij hun bezoek dezer dagen aan Boea-
tan familieleden, vrienden en kennissen meebrengen,
die nog niet in „tropisch Nederland” geweest zijn,
om dezen aan de hand der foto's veel er van te
vertellen en uit te leggen.

Daar deze uitstalling niet langer dan een tiental
dagen zal kunnen duren, moet men dit bezoek niet
te lang uitstellen, wil het ook nog door propagan-
da in wijderen kring zijn nut kunnen hebben, want
allicht zullen de op deze wijze ingelichte „totoks”
op hun beurt weer anderen tot een bezoek opwekken.
In het achterzaaltje van Boeatan bestaat tevens ge-
legenheid om onder een gezellig kopje thee, desge-
wenscht met Indisch gebak, rustig over het geziene
nog wat na te praten.

Enkele der foto's zijn ook te koop.

De Spoorweglijn Batavia—Buitenzorg.

Door de Vereeniging Moederland en Kolo-
niën is dezer dagen het volgende adres verzonden:

Aan
Zijne Excellentie den Minister van
Kolonien te 's-Gravenhage.

Geeft met verschuldigd eerbied te kennen, het
bestuur der vereeniging Moederland en Kolo-
niën te 's-Gravenhage;

dat het met belangstelling de beraadslagingen heeft
gevolgd, die in de Tweede Kamer der Staten-Ge-
neeraal plaats vonden naar aanleiding van het wetsont-
werp tot bekrachtiging eener overeenkomst met de
Nederlandsch-Indische spoorwegmaatschappij tot aan-
koop van den spoorweg Batavia-Buitenzorg, en daarmede verband houdende regelin-
gen;

dat de daarvoor noodige sommen, te zamen een
bedrag van ruim 12 millioen gulden uitmakend, de
vraag doen rijzen, of het welbegrepen belang van
Ned.-Indië die uitgave wettigt, en of hetgeen in ruil
daarvoor verkregen wordt in eenige verhouding staat
tot het te besteden geld, terwijl zich dan de tweede
vraag voordoet, of het beoogde doel niet op eene
andere wijze is te bereiken en dan door een middel,
dat tevens dienstbaar is te maken aan de geleidelijke
oplossing van een ander vraagstuk, hetwelk in de
tegenwoordige omstandigheden een gewichtig onder-
werp van onze koloniale staatkunde gaat vormen.

Naar aanleiding daarvan veroveren wij ons het
volgende onder de aandacht van Uw Excellentie te
brengen:

Het doel, waarvoor de spoorweg Batavia-Buiten-
zorg zal worden aangekocht, zal wezen de verbete-
ring van de spoorwegtoestanden te Batavia. De be-

zwaren, die daaraan zijn verbonden, vloeien voort
uit de omstandigheid, dat de trechter, waardoor een
groot deel van het vervoer derwaarts wordt geleid,
bestaat uit een spoorlijntje van 36 K.M., dat behoort
aan eene particuliere maatschappij, en dat afkomstig
is uit den tijd, toen men meende, dat het voor Java
wenschelijk was den aanleg en de exploitatie der
ijzeren wegen aan het particulier initiatief, al of niet
met staats hulp, over te laten. Toen die lijn dan ook
in 1864 in studie kwam en in 1873 geheel geopend
was, zal men er slechts het eerste gedeelte in heb-
ben gezien van een particulier spoorwegnet, dat ge-
leidelijk in de binnenlanden zou doordringen, zoodat
eene ondernemende maatschappij geleidelijk bij toene-
mend kapitaal, in uitbreiding van dat net gestoken
op den duur met een ruime winst, door eigen kracht
verkregen, zou worden beloond.

Dit is geheel anders geworden, toen in 1875 werd
besloten de overige op Java benodigde spoorwegen
van staatswege aan te leggen en te exploiteeren. De
bedoelde lijn werd een uiterste schakel in de stamijn
over Java en profiteerde van het vervoer door de
staatspoorwegen aangebracht, terwijl zij tevens als
een rem werkte bij de vrije bepaling van tarieven
en maatregelen in het belang van het verkeer langs
de staatslijn te nemen, omdat alle maatregelen op het
doorgaande verkeer toe te passen slechts konden
worden genomen na overleg met de directie der
N. I. S., die in de eerste plaats, zooals trouwens
volkomen gerechtvaardigd was, opkwam voor de be-
langden van haar aandeelhouders. Een enkel voor-
beeld vindt men in het beloften van een vasten toe-
slag op de sneltreinen, bespr. op bl. 9 van het 2e
deel bijl. 8 (IV b) der verslagen van de Mindere
Welvaart-Commissie, Batavia, G. Kolff, 1906.

Het in handen zijn van particulieren van zulk een
klein gedeelte van het Staatsspoorwegnet is dan ook
een anomalie gebleken, waarvan men de gevolgen
zoo veel mogelijk heeft trachten te ontgaan. Dit is ten
deele geschied door den aanleg van de lijn Krawang-
Padalarang, doch met de ontwikkeling, die het Wes-
ten en Zuiden van de Preanger tegemoet gaan, en
het op den duur openen van Zuid-Bantam, als de
lijn naar Palabocan-Ratoe aan de Zuidkust en de
voedingslijnen daarvan langs die kust gebouwd wor-
den, is het op den duur onvermijdelijk, dat ook van
die zijde eene directe verbinding langs een staatslijn
met Batavia tot stand komt. Het gaat niet aan bij
dit verkeer voortdurend afhankelijk te zijn van den
trechter in handen van particulieren, die van andere
beginselen bij de exploitatie moeten uitgaan dan de
Staat, voor welke het belang van land en volk gaat
boven het directe voordeel op eene bepaalde spoor-
weglengte verkregen.

De waarde van de lijn Batavia-Buitenzorg, bere-
kend naar hetgeen er aan ten koste is gelegd en
later toegevoegd, bedraagt volgens de boeken der
N. I. S. f4.148.383.94 (bijl. 1 van het verslag over
1907), en wanneer de maatschappij genegen ware de
lijn voor die som, desnoods met 10% winst, over te
doen, dan was de zaak zeer eenvoudig.

De maatschappij rekent echter met de commer-
cieele waarde en terwijl zij in 1877, toen de bouw-
rekening nog slechts was ruim 3 millioen, de lijn

te koop aanbod voor 5 miljoen en in 1881 voor 6 miljoen, is nu reeds het gevraagde bedrag tot f 10.600.000.— gestegen. Men heeft hier namelijk te doen met den bewusten trechter, die steeds waardevoller wordt, naarmate er meer doervloet en de maatschappij wenscht, blijkens de berekening, waar op die koopsom gegrond is, daarvan geen afstand te doen, tenzij haar op den rentevoet van 4 pct. voortdurend eene jaarlijksche bate van f 424.000.— verzekerd blijve.

Hoe begrijpelijk dit ook van hare zijde is, waar zij opkomt voor het belang harer aandeelhouders, zoo valt het al dadelijk niet te ontkennen, dat de grondslagen der berekening wel wat roijaal zijn genomen. Als basis worden de bruto-ontvangsten over 1907 groot f 707.500.— genomen, doch verhoogd met f 4300 aan rente gekweekt doordat de contant in den loop van het gefinde ontvangsten tijdelijk, voor zover niet dadelijk benoedigd, rentegevend worden uitgezet. In het vervolg krijgt de maatschappij haar vaste som met Januari en Juli en dus betrekkelijk nog eerder en kan zij bij spaarzaam beleid daarvan misschien nog meer rente kweeken.

Hoogstens zoude dus voor het eerste jaar van eene vergoeding van die rente sprake kunnen zijn. Het verhoogen der inkomsten met die som is niet gemotiveerd.

Wat in het algemeen het bruto cijfer dier inkomsten betreft, geeft de Memorie van Antwoord op het V. V. der Ind. Begroting voor 1910 op bl. 73 de bruto-opbrengst cijfers voor de jaren 1899-1908. Daaruit blijkt, dat deze in eerstbedoeld jaar bijna 7½ ton bedroegen en in 1905 tot bijna 11 ton waren opgelopen, om daarna met 30% af te nemen, ten gevolge van de opening der lijn Krawang-Padalarang. Om tot het als grondslag van berekening aan te nemen cijfer te komen, wordt bij de overeenkomst dat van 1907 met 10% verhoogd, o.a. met een beroep op de uitkomsten van 1906, waarover bij het aanvankelijk ingediende ontwerp nog geen definitieve cijfers bekend waren. Inderdaad is het cijfer voor 1908 ongeveer 10% hooger dan dat van 1907, doch het is de vraag, in hoever men hier met een toevallig gunstigen samenloop van omstandigheden te doen heeft en vooral in hoeverre de lijn, na van het voordeel verstoken te zijn van het doorgaande trafiek beoosten Padalarang, thans nog profiteert van het vervoer, dat door de staatslijn uit de West-Preanger wordt aangebracht. Bedroeg het eerste volgens de cijfers 30% van de bruto-opbrengst in 1907, dan zal het niet overdreven zijn, als men dit laatste op 10% stelt, doch dan is op den duur het normale cijfer van de bruto-opbrengst met dat bedrag te verminderen, om de opbrengst uit het vervoergebied van de lijn B. B. te verkrijgen en niet er bij op te tellen zoo als bij de overeenkomst geschiedde, want, daar het gebruik van dien spoorweg als trechter niet kan blijven voortbestaan, zal binnen een niet te lang tijdsverloop dit transitoverkeer aan de maatschappij moeten worden onttrokken. Over het middel daartoe zal straks worden gehandeld.

Daar de spoorweg als commercieele onderneming rekening heeft te houden met de netto-opbrengst, moeten thans de exploitatiekosten in aanmerking komen. Terwijl de N. I. S. daaraan in 1907 volgens haar boeken f 370.955.— besteedde, betoogde zij in de overeenkomst, dat f 326.300.— in rekening zijn te brengen. De algemeene kosten, die volgens een ahangsel van bijl. No. 3 van het Verslag over 1907, op de lijn B. B. met een bedrag van f 95.980.99 drukken, zouden feitelijk slechts voor f 34.400 in rekening zijn te brengen.

De afgevaardigde Dr. Bos heeft in de zitting van 17 Maart j.l. (blz. 1613) reeds op die zonderlinge wijze van berekening gewezen. Als men verder in aanmerking neemt, dat de hoofdzetel der N. I. S. te Semarang is en dat het beheer van het geheel daarvan afgescheiden onderdeel van haar net, dat slechts 20% er van uitmaakt, een geheel afzonderlijk personeel en beheer vereischt, dan meenen wij, dat zulk een laag algemeene-kosten-cijfer niet is aan te nemen. Men zal reeds zeer matig rekenen door het verschil van f 60.000 nog eens over beide lijnen te verdeelen, en komt dan tot een exploitatie-cijfer van f 356.300, hetgeen alleszins billijk is te achten. Dit afgetrokken van de bruto-ontvangst van f 707.500 geeft f 351.200 als netto-opbrengst. Voor een oogenblik aannemende, dat men deze opbrengst tot in 1971, in welk jaar de concessie afloopt, aan de maatschappij zou willen verzekeren op een rentevoet van 4%, dan komt men volgens de wijze van kapitaliseren door Uwe Excellentie gevolgd op een koopsom van f 8.780.000, dat is dus al dadelijk twee miljoen minder dan het gevraagde bedrag. Doch ook deze berekening is niet volkomen juist, daar men feitelijk met het afloopen der concessie na 61 jaar rekening heeft te houden. Door de contante waarde van 61 annuïteiten van f 351.200, op een rentevoet van 4% te bereke-

nen, komt men op slechts f 7.941.292*), zegge een ronde som van acht miljoen gulden. Doch zooals Dr. Bos in het vorige jaar betoogde, de maatschappij heeft volgens haar eigen winst- en verliesrekening (zitting 17 Nov. 1909) in 1907 slechts f 247.259 op de lijn verdiend en in 1908 f 290.996.38. Neemt men het laatste cijfer of rond f 291.000 als grondslag van berekening, dan wordt de contante kapitaalwaarde der lijn 22 5/8 maal dat bedrag of f 6.658.400.

Uit een en ander blijkt dat, wanneer het vervoer over eenige jaren tot haar eigen verkeersgebied is beperkt, een som van zes miljoen voor een lijn, die aanvankelijk de helft daarvan heeft gekost, nog eene alleszins ruime vergoeding is.

Mocht de maatschappij een dergelijk aanbod van zes miljoen gulden niet accepteren, dan dient haar aandacht te worden gevestigd op de noodzakelijkheid waarin de regeering verkeert om in het belang van de aangrenzende streken in het bijzonder en in dat van den Staat in het algemeen, voor de Staatslijnen van de Preanger via Buitenzorg eene directe verbinding met Batavia te verkrijgen.

Er is in de Kamerzittingen gesproken van een concurrerende lijn, die over Bekasi en Tjileungsi naar Buitenzorg zou kunnen loopen, ter plaatse waar thans een tramconcessie aanhangig is. Wij kunnen dit denkbeeld van langs een omweg beoosten de bestaande lijn eene verbinding tot stand brengen, die 11 K.M. langer is niet doelmatig vinden, doch de beschouwing van de kaart**) geeft een andere oplossing aan de hand.

De Staatsspoorweg in de Preanger behoort westelijk van de bestaande lijn verlengd te worden van Buitenzorg over de districtshoofdplaatsen Paroeng en Kebajoran en op laatstgenoemde plek aan de Bantam-lijn en daarmede aan de ceintuurbaan van Batavia aan te sluiten.

Volgens de opgave van die kaart is de afstand van Kebajoran tot Paroeng 15¼ paal en van Paroeng tot Buitenzorg 17 paal, tezamen 32¼ paal of ± 48½ K.M., terwijl de lijn N. I. S. van Buitenzorg tot Boekit Doeri (het punt, waar het zijtakje van Mr. Cornelis afbuigt) is 44 K.M. Van Boekit Doeri tot de benedenstad (station N. I. S.), is 10,8 K.M., tezamen dus 54,8 K.M. Nu zal de lijn via Paroeng, die niet de bochtige landwegen volgt, wellicht 46 K.M. lang kunnen worden tot Kebajoran en vandaar tot Batavia ± 12 K.M., zoodat het verschil in lengte hoogstens 3 à 4 K.M. kan zijn.

De gedachte lijn Buitenzorg-Paroeng-Kebajoran ligt over 2/3 van haar lengte op 8 à 9 K.M. westelijk van de lijn B. B. der N. I. S., en beheerscht dus een ander gedeelte der residentie.

Met de Bantam-lijn opent zij reis- en afvoergelegenheid voor een aantal particuliere landerijen, evenals de besproken tramweg Buitenzorg-Tjileungsi-Bekasi, met zijtak naar Lemabang, die voor de landerijen beoosten de lijn B. B. zal doen.

En die particuliere landerijen trekken tegenwoordig om bekende redenen de aandacht. Rekent men, dat de uitgetrokken sommen voor verbetering van de bestaande lijn B. B. en van de spoorwegtoestanden te Batavia bij het door ons beoogde plan besteed zullen worden voor den aanleg van een centraalstation en alle gewenschte wijzigingen aan de ceintuurbaan en den weg naar Tandjong Priok, dan zal men, voor de lijn Buitenz.-Kebajoran f 74.000 per K.M.***) stellende over 46 K.M., bovendien noodig hebben f 3.404.000, rond 3½ miljoen.

Men heeft dan nog ruim 7 miljoen uitge spaard voor andere meer nuttige uitgaven. En deze zouden al dadelijk kunnen worden aangewend, om niet alleen de strooken grond benoedigd voor den nieuwen spoorweg te onteigenen, doch daarvoor alle particuliere landen gelegen in de doorsneden distric-

*) Zij de annuïteit telkens na een jaar a , de rente van $f 1$ — gelijk r , het aantal jaren n , dan heeft men de reeks:

$$S = a \left(\frac{1}{(1+r)} + \frac{1}{(1+r)^2} + \dots + \frac{1}{(1+r)^n} \right) = \frac{a}{1+r} \left(\frac{1}{1+r} + \frac{1}{(1+r)^2} + \dots + \frac{1}{(1+r)^{n-1}} \right)$$

De som van deze laatste reeks is: $1 - \frac{(1+r)^n - 1}{1+r}$ en

$$S = \frac{a}{r} \left(1 - \frac{(1+r)^n - 1}{1+r} \right)$$

de grondformule van berekening voor de contante waarde, waarin $a = 351.200$ $r = 0.04$ $n = 61$ en dus $S = 22.623475 \times a$ of afgerond 22 5/8 a en niet = 25 a .

**) Zie de onlangs verschenen overzichtskaart van de residentie Batavia op de schaal 1:250000, gedrukt b.d. Typogr. Inrichting te Batavia 1909.

***) De waarde van de lijn B.—B. volgens de laatste Statistiek van het vervoer op de spoorwegen (1908) blz. 6 is f 74078.—

ten bij minnelijke schikking aan te koopen, en op die wijze een rationeel begin te maken met het terugbrengen dezer landerijen tot het staatsdomein.

Volgens de bij genoemde kaart behorende legenda omvatten de districten Kebajoran en Paroeng respectievelijk de daar met de nummers 77-98 en 230-241 genoemde landerijen. Voor zover is na te gaan uit de gegevens vervat in het bekende „Handboek der Cultuur- en Handelsondernemingen“, uitgegeven door J. H. de Bussy, jaarg. 1910, hebben de landen in het district Kebajoran eene gezamenlijke oppervlakte van 16568 bouws met 42511 zielen en eene verpondingswaarde van f 488.280; die in Paroeng omvatten 50838 bouws met 78821 zielen en eene verpondingswaarde van f 1.892.472. Tezamen zoude men dus voor eene verpondingswaarde van ruim 2¼ miljoen gulden hebben aan te schaffen. Het is te voorzien, dat men van de gelegenheid gebruik zal maken en overvragen, doch al moest ook gemiddeld 4 à 5 miljoen worden gegeven voor deze 67406 bouws met niet minder dan 121332 opgezetenen, dan komt men nog goedkoper uit dan bij het naasten van den exorbitant duren spoorweg. Men heeft dan een flink begin gemaakt met het naasten der particuliere landerijen, verkrijgt de gronden voor den spoorweg ver- behoudens schadeloosstelling voor gewas enz. aan de opgezetenen voor niets en heeft twee nieuwe districten, die door den spoorweg voor het bestuur gemakkelijk toegankelijk worden, hetgeen den beken- der treurigen toestand der binnenwegen op de particuliere landerijen in aanmerking genomen, niet zonder betekenis is.

Het bovenstaande resumeerende, nemen de ondergeteekenden de vrijheid Uw Excellentie in overweging te geven:

1e. Het wetsontwerp tot aankoop van de lijn Batavia-Buitenzorg terug te nemen en nieuwe onderhandelingen met de Nederlandsch-Indische Spoorweg-Maatschappij te openen omtrent een eventueelen aankoop tegen een prijs van zes miljoen gulden.

2e. Als de maatschappij, zooals te verwachten is, dit aanbod afslaat, een ontwerp te doen opmaken voor een spoorweg van Buitenzorg via Paroeng en Kebajoran met doelmatige aansluiting aan de ceintuurbaan van Batavia en tegelijk over te gaan tot den aankoop van alle particuliere landerijen in de beide doorsneden districten, als eerste stap op den weg der geleidelijke naasting van alle andere.

Op die wijze wordt voor belangrijk minder uitgaven dan het wetsontwerp na zich zou slepen, een begin gemaakt met een noodig en nuttig werk, dat door verschillende directe en indirecte baten de schatkist zal helpen stijven, want de particuliere landerijen zullen vermoedelijk onder anderen vorm weder- deeltelijk in erfpacht zijn uit te geven, terwijl het daarentegen bij een uitgaaf van f 10.000.000 voor den spoorweg zeer onwaarschijnlijk is, dat de jaarlijksche rente van 3 of 3½ ton, die daarmede gemoeid is als netto-winst op de lijn B. B. zal worden verdiend. Jaar de Staat zeker in de praktijk duurder zal werken dan de N. I. S. het deed.

Een en ander eerbiedig in de aandacht van Uw Excellentie aanbevelende, hebben wij de eer te zijn:

Het Bestuur der Vereeniging
Moederland en Koloniën:

(w.g.) J. W. STEENHOEF, Voorzitter.

(w.g.) J. E. DE MELIER, Onder-Voorzitter.

(w.g.) J. L. Swart, Secretaris.

's-Gravenhage, April 1910.

Uit de O.-I. Mail.

De mededeeling der Javabode betreffende de toekomstige Bestuursindeeling van Nederl.-Indië in gouvernementen heeft natuurlijk tot besprekingen geleid in alle andere Indische bladen.

De Locomotief o.a. gelooft niet, dat eene zoodanige regeling de animo tot dienstneming bij het korps van het Binnenlandsch Bestuur zal doen toenemen. Zij verwacht eer het tegendeel, terwijl elke reorganisatie van het korps, van welken aard ook, er op moet gericht zijn, te voorzien in het tekort aan bestuursambtenaren, nu reeds voelbaar, dat anders over eenige jaren, door de ontwikkeling van de Buitenbezittingen, ongetwijfeld de Regeering in groote verlegenheid zal brengen.

Dit blad deelt het bezwaar, reeds door het Soer. H b l. geopperd, dat de zaak der decentralisatie onder den maatregel zou komen te lijden. Het Soer. H b l. weet verder te vertellen, dat het in de bedoeling zou liggen van den voorsteller der reorganisatie, den heer De Graaff, om het ambt van controleur te doen vervallen. In de plaats zouden komen adjunct-regenten. Ook zou, volgens dit blad, het plan bestaan om geheel Celebes tot één gouvernement te maken. Wegens de noodige uniformiteit van optreden ten opzichte van onder rechtstreeksch bestuur gebrachte streken zou dit gewenscht zijn.

De Java-bode merkt ten slotte nog op:

De instelling van gouvernementen op Java zou, naar gehoopt wordt, de departementen van algemeen bestuur van een groote hoeveelheid arbeid ontlasten, die alsdan op de bureau's der gouvernementen zou worden afgedaan. Op een snelle en goede afdoening van tal van zaken zou dit een zeer gunstigen invloed oefenen.

Sommige departementen zijn overkropt met werk, terwijl de beschikbare krachten, wat kwaliteit en quantiteit betreft, niet toereikend zijn.

Mocht het tot de instelling van gouvernementen komen, dan is het te hopen, dat van den beginne af aan, de daaraan verbonden bureau's op degelijken en ruimen voet worden ingericht. Regeering en volksvertegenwoordiging hebben zich veelal maar te zeer geneigd getoond om de inrichting en de zaak van het personeel der bureau's als dingen van secundair belang te beschouwen. Zeer ten onrechte! Want wanneer het personeel der bureau's onder minder gunstige condities verkeert dan dat van andere diensten, krijgt men daar slechts weinige goede krachten voor, hetgeen op de snelle en goede afdoening der zaken, welke toch bijna alle die bureau's moeten passeeren een allernoodlotigsten invloed moet oefenen.

Wanneer de bureau's der gouvernementen naar eisch worden ingericht en de departementen door die instelling van een groote massa werk worden ontlast, dan kan dit niet anders dan een zeer gunstigen invloed oefenen op den algemeenen gang van zaken.

Besprekingen der belangen van het corps B. B.-ambtenaren zijn in de Ind. bladen aan de orde van den dag. In de Java-bode wijdt B. B. een uitvoerig artikel aan:

De vooruitzichten der oudsten van de controleurs bij het Binnenlandsch Bestuur op de bezittingen buiten Java en Madoera.

Schrijver begint met te zeggen:

Eene der desiderata van den vorigen landvoogd was: „15 jaren na indiensttreding assistent-resident" en alhoewel dit een vrome wensch is gebleven, kan niettemin niet ontkend worden, dat, vergeleken met den toestand welke bestond bij zijn optreden, vijf jaren later eene aanmerkelijke verbetering viel te constateren."

Hierop voortgaande komt B. B. tot de conclusie: Bij Staatsblad werd bepaald, dat, gerekend van 1 Januari 1907, de bezoldiging van het oudst in rang zijnde vierde deel der assistent-residenten, geen hoofd van gewestelijk bestuur zijnde, ongeacht den tijd, gedurende welken de betrokkene dat ambt heeft bekleed, f900 's maands zou bedragen.

Door dezen maatregel zijn verscheidene titularissen, die anders eerst na 9 jaren werkelijken dienst als assistent-resident dit traktement verkregen zouden hebben, reeds na 4 à 5 jaren dienst als zoodanig in het genot dier hoogste bezoldiging getreden.

De ratio van dezen maatregel is geen andere geweest, dan om zodoende in de gelegenheid te zijn om titularissen, die niet voor den hooger rang meer in aanmerking kwamen, na twee jaren deze hoogste bezoldiging genoten te hebben, met een eenigszins behoorlijk pensioen, eervol uit 's lands dienst te kunnen ontslaan.

Tot nu toe is echter, ondanks bedoeld Staatsblad reeds ruim 3 jaren in werking is, nog geen uitvoering aan het beginsel gegeven, vermoedelijk als gevolg van het chronisch tekort aan ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur.

Zoo lang de promotie der controleurs nog bevre-

digend was, bestond er dan ook geen directe noodzakelijkheid om daartoe over te gaan, maar nu deze wederom ongunstig dreigt te worden en er groote kans bestaat, dat al het verkregen voordeel wederom te niet gaat, kan, naar het voorkomt, voor de Regeering geen aanleiding langer bestaan om aan het beginsel geen uitvoering te geven, daarmede tevens de oudere krachten door jongere vervangende, hetgeen den dienst niet anders dan ten goede kan komen.

Houdt men al verder in het oog, dat de oudste der in functie zijnde assistent-residenten 30 à 31 jaren eerder dan anders hunne maximum-bezoldiging ontvingen, en die gedurende ruim 3 jaren genoten hebben, dan kan het hun in herinnering brengen van het „er is een tijd van komen en van gaan", geenszins als een niet van hardheid vrij te pleiten maatregel gekwalificeerd worden.

En aan De Locomotief schrijft eveneens een ambtenaar B. B.:

De overplaatsing van den resident van Riouw en de nog niet officieel bevestigde overplaatsing van den resident van Rembang, heeft in wijden kring de aandacht getrokken, niet zoozeer om het feit der overplaatsing zelve, dan wel om de wijze, waarop die is geschied, blijkbaar zonder voorafgaande mededeeling aan de betrokken dignitarissen.

Voegt men hieraan toe, dat aan een resident op een gerucht makende wijze ontslag werd verleend, dat residenten ter verantwoording opgeroepen worden als waren het ondergeschikte ambtenaren, dan kan het niet anders, of de in den laatsten tijd gevolgde gedragslijn moet bevreemding en ontstemming wekken.

Er op wijzende, dat dikwijls de ambtenaren, die 't langst voor hun schrijftafel zitten, het meest in tel zijn, merkt schrijver op:

Maar dat alles schaaft niet, indien het woord de daad niet verdringt. Met Goethe moeten wij zeggen:

Geschrieben steht: „im Anfang war das Wort."

Ich kann das Wort so hoch unmöglich schätzen Und schreib' getrost: im Anfang war die That. En nu uit zich de werkzaamheid van het B. B. in een reeks van stille ongeziene daden, die eerst later, veel later, vruchten zullen dragen of steriel zullen blijken te zijn.

Wij beleven thans in Indië een overgangstijdperk, dat de volle aandacht der Regeering verdient. In de Inlandsche maatschappij is een nieuwe strooming duidelijk merkbaar en voelbaar en het zal van ons, ambtenaren, veel tact, veel geduld, veel zelfbeheersching en bovenal veel liefde eischen om het sprankje van toegenegenheid, dat nog in enkele Javaansche harten gloort, niet uit te dooven.

Niet alleen wat wij schrijven of zeggen, maar voornamelijk wat wij zijn zal gewicht in de schaal leggen.

En het zijn alleen de residenten, goede controleurs, die kunnen beoordeelen, of er van ons leiding, invloed uitgaat.

Men hude het ambt hoog voor het welzijn van Indië!

Een Inlandsche Handelsvereniging.

Te Serang, zoo schrijft men aan het Bat. Nieuwsblad, is op initiatief van Raden Hassan Djajadiningrat, hadji Satramidjaja en anderen opgericht een inlandsche handelsvereniging met een kapitaal van 50,000 gulden, bijna geheel gefourneerd, in aandeelen van 10 gulden. Deelnemers aan deze coöperatieve vereniging zijn allen inlanders en al-

zij, onze vriend heeft genoeg van 't wachten, hij grijpt zijn zweep en met een „huzz, huzz" maakt hij reveille voor zijn makker in den strijd des levens. 't Beest ontwaakt met een huivering; schudt even later zijn kop omhoog en knikt dan naar beneden, als om zijn baas te zeggen: „Je hebt gelijk." Beiden beseffen de waarheid van het: „Life is earnest, life is real".

Huzz, huzz! Langzaam, maar zeker. — Waarheen?... Ja, djalán, djalán; zoekt en gij zult vinden.

En de koetsier zal vinden. — Als hij een voetganger in de peiling krijgt, nadert hij met volle kracht, om even te voren vaart te verminderen. Dan gaat hij aan 't verkennen en monstert 't gelaat van den wandelaar. Maar als hij daarop geen uitdrukking van vreugde kan bemerken over zijne plotselinge verschijning, gaat hij met een gezicht van: „zelf weten niet of graag", er van door, zoo mogelijk met nog grooter snelheid, als om den ondankbare te laten zien, welk buitenkansje deze voorbij heeft laten gaan.

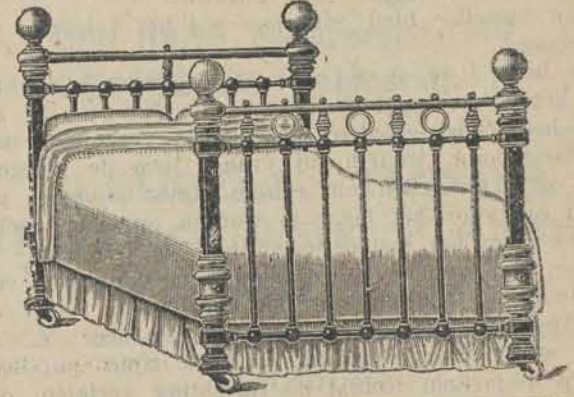
Eindelijk dan toch weet hij een langgetabberden hadji te verleiden, die, gezien het kostelijk voertuig, gevoeld de drukkende warmte en overwegende de wenschelijkheid, dat een hadji zich niet voortbeweegt als een gewone huis-, tuin- of keuken-inlander, zich neerzet op het goed gewatteerde (!) kussen der sado.

□ BRENDEL & ZONEN □
Wijnhandel □ □ Likeurstokerij
ZOUTMANSTR. 63 □ □ PRINSESTRAAT 114
: TELEFOON 4905 : □ □ : TELEFOON 5448 :
Vraagt uitvoerige prijscurant.
Scherp concurrerende prijzen. — 5 pCt. dividend.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

The Berlitz School,

welbekend bij allen die met verlot in Nederland vertoeven.

Noordeinde 58a. - Telef. 2234.

TALEN Duitsch - Engelsch - Fransch,
Italiaansch - Spaansch - Rus-
sisch - Hollandsch, enz, enz. -

door leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak, vrij van dialect, bezitten.

Conversatie - Vertalingen - Literatuur.

VACANT

BRENGT EEN BEZOEK AAN

BOEATAN

Heulstraat 19 -:- DEN HAAG.

FEUILLETON.

De Sado-Koetsier. *)

„Sado, toean?"

Even vlamt de concurrentie-nijd op en de sado-koetsier dringt naar voren, te midden zijner confraters. Als hij ziet, dat de toean niet toebij, vervalt hij weer in zijn rustige rust, om kalm-gemoedelijk te dodokken, als een kat, die in elkaar kruipt, met half gesloten oogen. Straks, als hij weer een pakian blanda kan ontdekken, stelt hij zich in postuur en vol hoop herhaalt hij: „Sado, toean?"

't Schijnt, dat zijn karretje er niet aantrekkelijk uitziet, want weer blijft hij ketelaar van een vrachtje. Ondank is 's werelds loon! Staat er dan niet met prachtige letters voorop: „Slamat datang?" Is zijn sado niet veel kleuriger dan die van zijn collega links en zijn paard niet veel levendiger dan dat van zijn rechter-concurrent, dat, net als zijn baas, geen groote vorderingen schijnt te hebben gemaakt in de leer der beweging?

Zoo zullen misschien zijn gedachten zijn; we kunnen die slechts gissen, want een sado-koetsier is gesloten als een bus. A la bonne heure! Hoe 't ook

*) Overgenomen uit het Weekblad v. Nederl.-Indië.

De koetsier wacht af, omzien past niet; hij merkt wel aan 't veeren van zijn kar, of de passagier zich voldoende heeft geïnstalleerd en gereed is, om den hachelijken tocht te aanvaarden. Dan klinkt zijn fluitje met dof-hoornachtig of soms schrill-gillend geluid. Wee dengene, die den weg verspert; de sado-koetsier staat voor niets, als hij een passagier voert. Weg dan de serviele eerbied, weg alle onderdanige beleefdheid. Hoe zou die brave Coen zich omkeeren in zijn graf, als hij dat zag; zijn wangen zouden roodgloeiend staan, zoo de dood ze niet voor altijd wit gepleisterd had; hij zou met zeventiende-eeuwsche plechtigheid mummelen: „O, Heer, ik dank u, dat gij mij tot u genomen hebt."

Maar we zullen Coen met rust laten en onzen koetsier weer opzoeken. Hij is doorgereden en heeft eindelijk zijn doel bereikt. Gelaten wacht hij op de dingen, die komen zullen.

Als de passagier is uitgestapt, bespeurt hij op het spatbord van de sado de vergoeding in klinkende munt voor het door zijn slachtoffer genoten comfort en de belooning voor de door hem en zijn dierlijken vriend bewezen diensten. Een koetsier is wars van alle tarieven. Hij houdt zich tevreden met wat gij hem geeft; ten minste hij doet zoo; teekenen van goed- of afkeuring geeft hij zelden.

len woonachtig in het gewest Bantam. Doel van de vereeniging is als tusschenpersoon op te treden tusschen den inlandischen producent en den groot-handel te Batavia of elders, daardoor de op zichzelf werkende tusschenpersonen uitschakelende, de chineesche opkoopters voornamelijk die, met méér risico arbeidende, ook gróóter winst moeten maken, en daardoor niet van zooveel voordeel en nut voor de bevolking kunnen zijn als de thans opgerichte handelsvereeniging.

Er is inderdaad een ethische tint aan deze onderneming.

Raden Hassan, broeder van den regent van Se-rang, die zich voorgenomen heeft om zich te wijden aan de belangen van zijn geboorteland, en met het einddiploma vijfjarigen cursus H. B. S. in den zak, de patjol ter hand genomen heeft, die thans zelf zijn sawahs bewerkt, blijft zijn op zoo jeugdigen leeftijd genomen besluit nog steeds getrouw.

Aan hetzelfde blad ontleenen wij het volgende uit Magelang:

De heer J. v. d. Steur, de welbekende stichter van het opvoedingshuis „Oranje Nassau” alhier, heeft kort geleden een request verzonden aan den landvoogd, waarin hij vraagt hem de gelegenheid open te stellen om eenige zijner jongens, geschikt om voor het leger te worden opgeleid, rechtstreeks naar het instructie-bataljon te Kampen te zenden; dus zonder vóórafgaande indeeling bij een der indische bataljons en het doorlopen van de militaire school te Meester-Cornelis. De heer v. d. Steur weet bij ondervinding, dat vele zijner pupillen, die op 16-jarigen leeftijd de inrichting verlaten, om in het leger dienst te nemen, spoedig de nadeelige gevolgen van het indische kazerne-leven ondervinden, zoodat het goede in hun opvoedingstijd opgedaan weer verloren gaat. Directe plaatsing in een hollandsche omgeving zal heel wat gunstiger op hen werken. Over het request is, jammer genoeg, afwijzend beschikt; toch is het niet geheel zonder resultaat gebleven. In het vervolg zullen de dienstnemen-de „Van der Steurs” zooveel mogelijk bij eenzelfde bataljon worden ingedeeld.

Daar Indië geen verbeterhuis rijk is, worden de minderjarige misdadigers door het gouvernement gewoonlijk naar „Oranje Nassau” opgezonden, waar ze met de gewone pupillen hetzelfde onderwijs en dezelfde opvoeding ontvangen. De heer v. d. Steur heeft nu echter pertinent geweigerd de boefjes in het gesticht op te nemen; en niet zonder reden. Vaak worden ze het bederf voor de andere pupillen, met wie ze in vrijen omgang leven. Enkele zijn er waarmee geen rechte voor te ploegen, waar niets mee aan te vangen is; heel wat last en zorg brengen ze in de inrichting. Om hierin verandering te brengen heeft het gouvernement bij „Oranje Nassau” op haar kosten een geïsoleerd gedeelte laten bouwen, een soort verbeterhuis dus, dat onder toezicht van den heer v. d. Steur zal staan. Minderjarige veroordeelden worden daar voorloopig onder dak gebracht. Gedragen zij zich goed, geven zij blijken van beterschap, denkt men dus iets goeds van het te maken, dan worden ze als gewoon pupil in de inrichting opgenomen. In het omgekeerde geval blijven ze opgesloten. Alzoo een goede verbetering.

Bij de Dajaks (West-Borneo).

Uit Sedjiram schrijft P. Mattheus een en ander over de gebruiken der Dajaks aan de Java-Post.

Daar zijn er, die zich werkelijk zeer dikwijls aan overmaat van drank schuldig maken, ook uit prin-

Maar geeft hem de ruimte, wanneer hij meester is op het terrein; als hij te doen heeft met „baren”, die zich blootgeven door een vraag als: „Hoeveel is 't?”, dan is hij bepaald hardvochtig; 't is een van zijn bijzondere genoegens, om zulke hulpbehoevende wezens bij den wind te brassen.

Terwijl hij nu het slijk der aarde door zijn vingers laat gaan, onderzoekt hij het met nauwkeurigheid. Is de onderneming naar wensch geweest, dan verschijnt daarna al gauw een „seroetoe”, en onder 't genot daarvan schenkt hij zich weer eenige oogenblikken van dolce far niente.

Dan begint hij opnieuw te hengelen naar een vrachtje. 't zij dat hij zich bepaalt tot die plekjes, waar 't in den regel goed bijt, 't zij, zoo hij daar weer gedissillusionneerd wordt, dat hij al rijdende gaat vissen. Weer weet hij iets aan den haak te slaan, weer... ja, waartoe alles herhaald?

„Hoe genoeglijk rolt het leven der sado-koetsieren heen...”

Zou een sado-koetsier gelukkig zijn? Ja, als hij in zijn karretje zit, dan kan het niet anders; trouwens hij staat niet alleen op de wereld; zijn lotgenoot blijft altijd bij hem. „Il faut être deux pour être heureux” zal hij zeggen en daarbij u op zijn trouwen, meestal hoogbejaarden kameraad wijzen. On-

cipe van halven godsdienst: die, als ze een tijd gehuwd zijn en een van beiden een kwaden droom krijgt, meenen, dat ze zonder ruzie van elkander moeten scheiden, om later met een ander te trouwen enz. enz.

Neemt het geval: er is een zieke in den kampong. Nu roepen zij een paar hunner bezweerders! Deze moeten de ziel van den zieke, die, meenen de Dajaks, dat een tijdje uit het lichaam is, terugroepen. Dat gaat echter zoo maar niet. Ik heb 't bijgewoond dat het spul 's avonds om 9 uur begon, heel den nacht door duurde en men eerst 's morgens om 11 uur eindigde, toen de zieke natuurlijk veel beter — meent ge? — neen, heel wat erger geworden was. — Om nu de ziel weer in het lichaam te lokken, wordt onder meer geëischt, dat de heele omgeving vroolijk zij. Geen droevig woord mag bij den zieke worden gesproken. Een Dajak houdt van niets zooveel als van toewak (sterken drank). De bezweerder roept dan ook herhaaldelijk uit alle macht, dat de ziel maar gerust terugkome, want dat er toewak gedronken wordt, allen vroolijk en dronken zijn. Als dat de ziel niet lokt, weten de Dajaks niet wat haar dan wel lokken zal.

Wat onze schoolkinderen nu wel van die grappen denken?

Wel, als ze pas op school komen, houden zij zich met beide handen vast aan al die bijgeloovig heden. Een der beste jongens tegenwoordig moest in 't begin iets van 't bord overschrijven, waarin voorkwam: „Er zijn geen antoe's” (kwade spoken of kwelgeesten). Maar, ja wel! Hij schreef netjes op de lei: „Er zijn wel antoe's.” Zijn ze echter een tijd bij ons, dan lachen ze al met die gekheid en komen er bij een ieder voor uit, dat ze er niets mede te doen willen hebben. Ook is het een feit, dat tegenwoordig nooit meer een jongen dronken van een feest thuiskomt. U moet weten, dat hem dat heel wat gekost heeft, daar een ieder op 't laatst bij zulk een feest flink dronken is.

PERSONALIA.

Als opvolger van den heer **Kobus** den zoo verdienstelijken directeur van het proefstation te Pasoeroean, die op reis naar Europa bij Semarang aan boord overleed, is benoemd de heer **J. E. van der Stok**, reeds eerder aan het proefstation „Oost-Java” werkzaam, laatstelijk te Buitenzorg; deze heeft zijn nieuwe functie dadelijk aanvaard.

Resident van Pekalongan.

De assistent-resident van Meester Cornelis, de heer **H. D. A. Obertop** is benoemd tot resident van Pekalongan. De heer Obertop was van af 19 April 1908 op zijne tegenwoordige standplaats en verheugde zich daar in de algemeene achting.

Bij resolutie van den minister van koloniën is dr. **N. J. Krom** ter beschikking van den gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië gesteld, ten einde hem, met aanstelling van burgerlijk ambtenaar, te benoemen tot oudheidkundig ambtenaar in Ned.-Indië.

Met verlof.

Door den assistent-resident van de afdeling Tanah Datar, **L. C. Westenenk**, is het verzoek gedaan om hem in de maand Juni a.s. een binnenlandsch verlof te verleenen van vier maanden, door te brengen buiten Nederlandsch-Indië.

De Zaak Van Daalen.

Zaterdag 20 November deed de raad van justitie te Padang, na een uiterst vermoeiende behandeling

barmhartige! Vergeef 't hem — hij weet niet, dat hij daarmee al uw illusies en aesthetische verheerlijking van conjugale liefde negeert.

Zou hij idealen hebben? Ik geloof het niet — of ja, zie je, als hij nog eens kossong koetsier zou kunnen worden, dan, ja, dan...

Hooge eischen stelt een koetsier in elk geval niet aan het leven. Wat kan hij uiterst bescheiden zijn, wanneer hij 't koopje heeft, te worden geëxploiteerd door een verhuizende familie. Ziet dan, hoe de man zich in bochten wringt, om door een opening in een rieten stoel een uitzicht te hebben, of zich inkrimpt, ten einde tusschen hooge koffergevaarten niet te loor te gaan. Dikwijls is hij dan nog van achteren ingesloten door een goed gevulde matrone, die geen duimbreed wijkt. Waarlijk geen benijdenswaardige positie!

Tusschen twee haakjes: ziehier een prachtige gelegenheid bespiegelingen te maken over het begrip belanghebbend of lijdend voorwerp. 't Mag mij niet gelukken uit zoo'n combinatie paard-koetsier-sado-inzittende een zuiver belanghebbend voorwerp op te sporen; ik kan slechts 4 lijdende voorwerpen ontdekken.

Het publiek van de sado is zeer verschillend; 't varieert van hoog tot laag, van rijk tot arm, van

der zaak, welke weken had geduurd, uitspraak in het geding tegen A. van Daalen, beschuldigd van den bekenden diefstal van f 321.100 uit 's lands kas te Kota Radja.

Zooals men zich herinneren zal, verklaarde de raad de schuld van beklagde aan het hem ten laste gelegde wettig en overtuigend bewezen en veroordeelde hem tot de straf van vijf jaren gevangenis — de zwaarste straf, die de wet op het misdrijf stelt — met ontzetting voor den tijd van tien jaren uit het recht om openbare bedieningen of ambten waar te nemen, voogd of curator te zijn over vreemden of over eigen kinderen, en om in burgerlijke zaken ingeval van wraking getuigenis onder eede af te leggen. Ook bij deze bijkomende straf nam de raad den maximum-duur, een gestrengheid, verklaarbaar zoolvel uit den aard van het misdrijf, als wegens de houding, door beklagde tijdens de behandeling aangenomen.

Van Daalen hoorde de overwegingen van het vonnis met een spottenden glimlach aan en verklaarde dadelijk revisie van het vonnis te verlangen.

Dat is nu gebeurd. Het hooggerechtshof heeft dezer dagen arrest gewezen en het vonnis van den raad van justitie bekrachtigd.

Daarmede is deze geruchtmakende zaak dus uit de wereld.

WEST-INDIË.

SURINAME.

De West bevatte een door 109 ingezetenen van Paramaribo geteekend adres aan de Koloniale Staten, waarin het verzoek om, indien het bericht van de ingestelde vervolging van den redacteur der Suriname waarheid mocht bevatten, in het belang eener zoo noodige critiek tegen die vervolging op te komen.

De Suriname betoogde de wenschelijkheid om niet te voldoen aan het verzoek van de heeren A. A. ter Laag en S. H. Gonggrijp om aan de Cultuur Maatschappij Caledonia een perceel land, ter grootte van 2500 H.A., in allodialen eigendom en erfelijk bezit af te staan.

De West teekende hierbij aan, dat de aanvraag geschiedde met het oog op de oprichting van een groote rubberplantage.

Na de vele ondervonden teleurstellingen is het niet gemakkelijk het buitenlandisch kapitaal voor ondernemingen in Suriname te interesseeren. Een der voorwaarden om daarin te slagen, is dat men land in eigendom heeft. De vermelding, dat het in pacht is (welke kan worden opgezegd) is voldoende om het kapitaal af te schrikken.

Verder noemt dit blad de opmerking, dat het eventueel te graven verbindingskanaal tusschen Sarumacca en Coppename juist zal vallen in de aangevraagde oppervlakte van 2500 H.A., onjuist. Het destijds door den luitenant der genie Van Emden ontworpen traject ligt zuidelijker.

Bovendien is de uitbreiding aangevraagd, behoudens de rechten van derden (er vallen enkele gronjes in het terrein) en behoudens de gedeelten, die het Gouvernement voor eigen gebruik wenscht te reserveeren. Door dit laatste is tevens beantwoord de opmerking, dat de politiepost Nassau zou worden ingesloten en de gelegenheid tot uitbreiding daarvan benomen.

De Suriname hield tegenover dit betoog hare bedenking vol, dat de verzochte afstand van terrein

oud tot jong, van mooi tot leelijk, van wit tot zwart, van... De koetsier blijft dezelfde; hij maakt geen onderscheid — vrijheid, gelijkheid en broederschap!

De gemoedstoestand der passagiers kan ook zeer verscheiden zijn. Ik herinner me nu, hoe ik eens een sado in beslag heb zien nemen door een drietal marine-matrozen, die onder de motto's: „We binnen maar in de Oos” en: „Zoo'n snippertje kan geen kwaad”, wat te diep in 't glaasje hadden gekoken. „Semper idem” kon ik ook toen van den koetsier getuigen. 't Kan ook zijn, dat zijn houding noodgedwongen was. Wat vermag een simpel inlandsch sado-koetsier tegen een coalitie van drie vroolijke Hollandsche Jannen? Zijn „kenapa” zou een hoonend gelach hebben uitgelokt en smadelijk zijn beantwoord.

Miskennis van onzen koetsier-in-kwestie. Laten wij hem hoog houden, hij maakt een wezenlijk bestanddeel uit van onze Indische maatschappij. Zoo lang daar menschen worden aangetroffen, die fietsen werk voor een koelie, en loopen werk voor twee koelies noemen, zoolang zal de sado-koetsier een gewichtige rol blijven spelen.

Aan hem onze welgemeende groet!

DWARSKIJKER.

met een geschenk zou kunnen worden gelijk gesteld, o. a. wijzende op de aanwezigheid aldaar van een paar verlaten plantages, die het gouvernement zou kunnen gebruiken voor de vestiging van kleine landbouwers.

Naar aan Onze West werd megelegd, is de heer N. koopman alhier, voornemens een papierfabriek in 't leven te roepen, voor welk doel reeds een erf is aangekocht.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Van een Automobiel-ongeluk in de residentie Djocjacarta. In de laatste helft van de maand Januari dezes jaars ontving de politie te Djocjacarta het bericht, dat op den grooten weg naar Amberroekmo een achttal inlanders waren gestorven, vermoedelijk ten gevolge van cholera. De Doctor-Djawa, die op last van den assistent-resident derwaarts werd gezonden, ten einde een plaatselijk onderzoek in te stellen en, zoo noodig, hulp te verlenen, constateerde evenwel, op grond van de door hem waargenomen wonden, die de lijken vertoonden, dat geen cholera de oorzaak was geweest van het overlijden der lieden, maar dat deze overleden waren door een automobiel. Bovendien kon door landgenooten worden aangetoond, dat die lieden tusschen 12 uur en 1 uur 's middags gezond en wel op den grooten weg waren gezien.

De politie trachtte daarna inlichtingen in te winnen bij alle personen in de omgeving, die in het bezit waren van automobielen, doch het onderzoek leidde tot geen resultaat.

Het is toch werkelijk te erg, zegt de schrijver in de Bromartani van 3 Januari 1910 No. 8, en wel moeten de betrokken personen hardvochtige lieden zijn, wanneer zij, na onschuldige inlanders te hebben overreden met hun automobiel, zich van die ramp, die toch zoovele gezinnen treft, niets meer aantrekken.

Eenmaal in het bezit van een automobiel zijnde, schijnt men te denken, dat de wegen alleen voor die voertuigen bestaan en dat de inlander, die toch niet medetelt zich naar die opvatting maar moet schikken.

Men zal er zich dan ook zeker niet over verwonderen, wanneer van den inlander vernomen wordt, dat deze een afschuw heeft van dat voertuig.

Moeilijk bestaan van den Inlander. In de Bintang Soerabaja van 2 Februari 1910 No. 24 vindt men een opstel van zekeren „Pak ketjil”, waarin deze uiting geeft aan zijne ontevredenheid, door er op te wijzen, welk een zelfzuchtige opvatting de gezagvoerende personen dikwijls hebben van hunne bestuurstaak en hoe slecht zij de hen opgelegde plichten nakomen.

Falen echter hunne ondergeschikten, dan is de berisping en de straf spoedig bij de hand, maar, wanneer de bestuurders zelf de wetten overtreden, dan zijn zij totaal onverschillig daarvoor en blijkt zelfs het zoo noodige schaamtegevoel bij hen te ontbreken. Een en ander moge dien bestuurders bevrediging schenken, de kleine man denkt geheel anders daarover. Dit laat natuurlijk weder den bestuurder koud, hoewel hij toch behoorde te weten, welke groote moeilijkheden hij, door zijn optreden, den inlander berokkent. Op verschillende plaatsen in Nederlandsch-Indië bestaat het voorschrift, dat de honden gemuilband moeten zijn. Zulks geschiedt om het bijten der honden te voorkomen, hetgeen, in verband met de hondsdelheid, welke nog al dikwijls voorkomt, een uitstekende voorzorgsmaatregel is.

De honden, die zonder milkorven worden aange-troffen, worden gevat en afgemaakt, voor welk doel ook wel veroordeelden worden gebezigd.

Dit alles geschiedt in het belang van het publiek en is zeker correct, maar wanneer de assistent-resident zelf de hand niet houdt aan de voorschriften, welke hij moet nagaan en volgens welke hij moet rechtspreken, en wanneer zijn hond de inlanders telkens aanblaft, als zij de woning van het bestuurs-hoofd voorbij moeten gaan, dan is zulks voor den inlander zeer lastig en loopt hij, ter vermindering van moeilijkheden, dikwijls een eindweegs om.

Nu wil de inlander wel aannemen, dat de hond van zulk een besturend ambtenaar veel beter verzorgd en beter gedresseerd is dan elke andere hond, maar zeker daarvan is men allerminst en zou het toch daarom wel aanbeveling verdienen, wanneer de assistent-resident het voorbeeld gaf en in de eerste plaats de bestaande voorschriften opvolgde.

Het aanvaarden van klachten over loslopende honden zou hem dan gemakkelijker vallen, evenals het opleggen van boeten bij overtredingen ten deze.

Een andere grief van den schrijver is het langdurig wachten op de bureaux van de besturende ambtenaren van de inlanders, die daar hunne zaken bij de plaatselijke autoriteiten voorbrengen, dan wel zijn opgeroepen.

Dat de kleine man wachten moet totdat het der autoriteiten schikt hen te woord te staan, spreekt

van zelf; zulks eischt de eerbied, die men aan de autoriteiten verschuldigd is, maar daarom behoeft dat wachten, dikwijls voor een kleine aangelegenheid, zich toch nog niet uit te strekken tot 1, 2, 3 uren en meer.

Het langdurig wachten maakt het inlandsch publiek kregelrig, want ook dit publiek heeft zijn eigen zaken en andere belangen te behartigen. Voor den inlander in de stad is dat lange wachten, al komt het niet te pas, zoo erg niet, want dan is de afstand tot het kantoor niet groot; maar voor de inlandsche hoofden, die in ver verwijderde districten wonen, is het bedroevend om aan te zien, dat zij, dikwijls na eenige uren reizens, zoo lang moeten wachten soms dagen lang.

Ook het inlandsch bestuur is niet altijd even welwillend tegenover den kleinen man. In een der residenties op Java bijv., vroeg een kweekeling ontslag uit den dienst, op eigen verzoek.

Hierop werd gunstig beschikt en daarna ging hij naar den Regent, ten einde aan dezen diens handteekening te vragen op een geschrift, waaruit de afkomst van den kweekeling kon blijken. Hij had dit geschrift noodig om zich te kunnen aanmelden voor een betrekking elders. De Regent geraakte, naar aanleiding van dit verzoek, zeer ontstemd, deed den kweekeling alerhande verwijten, als dat hij een werkelooze was enz., dat hij zich door zoo iemand niet wilde laten bevelen en trok zich toen in zijne woning terug. De kweekeling begreep niets van die houding van den Regent, was zich van geen schuld bewust en ging huiswaarts, waarvoor hij 15 paal moest afleggen. Het eind van deze geschiedenis is geweest, dat de kweekeling eerst 3 maanden later de geteekende verklaring ontving.

De schrijver vraagt nu, waarom aan den kweekeling zulke moeilijkheden in den weg moesten worden gelegd.

Enkele goeden niet te na gesproken, kan men in het algemeen wel zeggen, dat vele hogere bestuursambtenaren weinig hart en oog hebben voor het moeilijk bestaan van den kleinen man. Deze gevoelt zulks, doch hem ontbreekt den moed om tegen die hoge autoriteiten op te treden.

De schrijver hoopt echter, dat die autoriteiten de slechte gewoonte van den inlander in zijn bestaan te bemoeilijken, zullen laten varen, opdat ook voor dezen het bestaan meer dragelijk worde gemaakt.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Engelsch-Aziatische Strafwetten. Het Eng. bestuur in Azië heeft in de laatste jaren zijn aandacht geschonken aan de in zijn gebied toegepaste strafwetten en daarin verandering gebracht, die de strekking hebben om de misdadigers geleidelijkerwijze op zulk een moreel peil te brengen, dat zij, na afloop van den straftijd, weder in de groote maatschappij kunnen worden opgenomen. Naast de straf van „hard labour” (2 jaren) en de „Penal Servitude” (meerdere jaren), kent de Engelsche strafrechtspraak nog de straf van dwangarbeid. De vroegere geestdoodende straffen als het draaien van een rad, het bewerken van de rijst of het oppompen van water, zijn afgeschaft, terwijl de straf van eenzame opsluiting gaandeweg wordt opgeheven.

Ingeval van „penal servitude” ondergaat de veroordeelde eerst 6 maanden gevangenisstraf; bij „hard labour” is die termijn hoogstens één maand. Steeds wordt er voor gezorgd, dat de veroordeelden zulk een arbeid verrichten, dat deze hun later van dienst kan zijn bij terugkeer in de maatschappij.

Vooraf wordt op de jeugdige misdadigers gelet en er naar gestreefd om van hen — zooveel als mogelijk is — nog goede burgers te maken. De ouderen, wier karakter niet meer te veranderen valt, worden verbannen op zoodanige wijze, dat zij geheel en al buiten de samenleving komen te staan.

Een nieuwe wet, de „Prevention of Crimes act”, is in het vorig jaar door het Engelsch Parlement aangenomen en in de maand December van dat jaar in werking getreden. Bij deze wet is bepaald, dat zij, die misdrijven hebben gepleegd uit noodzaak om in hun levensonderhoud te voorzien, na afloop van den straftijd, nog zoolang in de gevangenis kunnen worden aangehouden, totdat zij de bewijzen hebben gegeven, dat hunne karaktergebreken zich ten goede hebben gekenterd, dan wel, dat hun lichaamsstoestand van dien aard is, dat zij geen kwaad meer kunnen doen.

Die langere aanhouding, die op last van den rechter geschiedt, heeft echter eerst dan plaats wanneer de veroordeelde minstens driemaal veroordeeld is en het bewijs van zijn volharden in den misdadigen moedwil op het tijdstip der inhechtenisname geleverd is.

De afzondering dezer „gewoonte-misdadigers” kan langdurig zijn en geschiedt in het belang van het publiek. Het recht van beroep op een hooger recht

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek Barentszstraat
TELEF. 1769.

GASORNAMENTEN.

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG, Boekhorststr. 149.
DEN BOSCH, Vughtstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S,
INGEBOUWDE PIANO'S
ORGELS.

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. of f 50.— p.j. af.
VLEUGELS van f 8.— p.m. of f 80.— p.j. af.
SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

TECHNISCH HANDELSBUREAU

E. CHAULAN

TELEPHOON 6216. TELEPHOON 6216.
2e Sweelinckstraat 73 - 's-Gravenhage.

De nieuwste onderdelen en accessoires voor
AUTOMOBIELEN.

Vertegenwoordiger voor Auto-Omnia, Parijs.

Elastieken Kousen uit Europa's 1e fabriek, volgens verklaring der gebruikers, het langst van alle soorten elastisch blijvend, per paar f 3.75, vanaf no. 9 f 4.25. Hospitaaldoeke 1e kw. f 1.75 p. meter. Thermogewatten f 0.65. Koorts-thermometers met controlebewijs f 0.60, Breukbanden dubbel f 2.25, enkel f 1.25. - Houtwolmatrassen f 2.25. Luchtkussens en Ondersteken in huur à f 1.— p. maand. „DE GEDE”, Witte de Withstraat 20. Telefoon 6033.

PIERRE SCHREINER

- ZOUTMANSTRAAT 18-20-22 -

TELEFOON 1864 - DEN HAAG

AMEUBLEMENTEN.

COMESTIBLES.
INDISCHE ARTIKELEN.

J. C. P. HOOGEVEEN.

Holleverancier van H.M. de Koningin en
H.M. de Koningin-Moeder.

FRED. HENDRIKLAAN 141.

TELEFOON 4969.

ARCTOS THEE EN KOFFIE.

Te Koop wegens vertrek naar Buitenland, villa „Sunnyside”, Wageningen (berg). Gebouwd 1905. Modern, fraai ingericht. Prachtig uitzicht in Betuwe en op Rijn. **Ideaal huis.** 8 Kamers, Badkamer, Keuken, Bijkeuken, Serre, Tuin, enz. Koopsom f 15000. Eventueel ook te huur. Foto op aanv. bij den Heer J. DUIVEN, Wageningen.

ter wordt evenwel aan den veroordeelde toegekend. Tijdens hunne afzondering wordt het leven der „gewoonte-misdadigers“ niet moeilijk gemaakt.

Minstens één maal in de drie jaren heeft een onderzoek door een secretaris plaats en overweegt deze of er termen aanwezig zijn om aan den „gewoonte-misdadiger“ zijne vrijheid terug te geven.

In het belang dezer aangelegenheid is voor iedere gevangenis eene commissie aangewezen, die het gedrag dezer „gewoonte-misdadigers“ nauwkeurig nagaat. Vooral de jeugdige misdadigers worden met zorg nagegaan.

Reeds vele jaren is door de Engelschen een proef genomen met het Amerikaansche „Elmirastelsel“, volgens hetwelk beproefd werd om het karakter der jongelieden in bepaaldelijk daarvoor aangewezen woningen te verbeteren.

Dergelijke woningen werden het eerst opgericht in het jaar 1901 te Rochester door den heer Borstol; daarom hoort men ten deze ook wel van het „Borstolstelsel“ spreken. De jeugdige misdadigers van 16 tot 20 jaren brengen eerst den tijd van 6 maanden in de gevangenis door en moeten dan een meer nuttig handwerk verrichten. Hun arbeid is niet zoo zwaar als die van de andere veroordeelden.

De uitkomsten dezer proeven zijn uitstekend geweest, hetgeen blijken kan uit het jaarverslag van de Prison Commissioners, waarin men de mededeeling vindt, dat 60% tot 70% van de jeugdige misdadigers ontslagen konden worden uit de gevangenis en weder geschikt werden bevonden om in de groote maatschappij terug te keeren.

De nieuwe wet heeft dan ook bepaald, dat op die plaatsen, waar gevangenis bestaan, zulke Borstol-woningen kunnen worden opgericht.

Daarin worden dan opgenomen zij, die met minstens 1 jaar en hoogstens met 3 jaar zijn gestraft. Ook de maatregel van het scheiden der jongere misdadigers van de ouderen heeft in de praktijk uitstekend volstaan.

Vergelijkt men deze strafwetten met de Nederlandsch-Indische, dan kunnen, zegt de schrijver in de Pembrita Tjoeng Wa van 24 December 1909 No. 127, de Nederlandsch-Indische Chinezen toch geen vrede hebben met hun toestand. Terwijl de Engelschen — blijkens het boven medegedeelde — er ten allen tijde op bedacht zijn voor hunne Chineesche onderdanen veranderingen ten goede te beramen en in te voeren, wordt de Nederlandsch-Indische Chinees, jong of oud, nog maar steeds aan de publieke werken ten arbeid gesteld. Wel is waar, wordt er in Nederlandsch-Indië het een en ander, dat gebrekkig blijkt te zijn, opgeruimd, maar er is toch nog een groot verschil met hetgeen door het Engelsch bestuur wordt verricht. Het eenige, dat de Nederlandsch-Indische Chinezen kunnen en ook moeten doen, is hun geduld te oefenen en te wachten, tot het geschikte oogenblik voor verandering afgebroken zal zijn.

De Huisvlietschool te Fat San (Kwitang). Te Fat San (Kwitang) is een vereniging door de inwoners tot stand gebracht, die ten doel heeft om een huisvlietschool op te richten. Men zal beginnen met een cursus voor het weven van kains (doeken).

Het oprichtingskapitaal is vrij aanzienlijk. De aandeelen bedragen 1 dollar per stuk, terwijl reeds 5000 aandeelen zijn geplaatst. De gezamenlijke kainhandelaars hebben den aankoop van eveneens 5000 aandeelen toegezegd.

Van Vreemde Koloniën.

Rubber in Indo-China.

Het bestuur van Indo-China wenscht nu blijkbaar ook de rubberplanters tot zich te trekken. De gouverneur-generaal heeft een circulaire van den volgenden inhoud tot de gouverneurs en assistenten in de kolonie gericht:

Fransche kapitalisten zinnen thans op de geëigende middelen om den toevoer van caoutchouc op de Fransche markt te vermeerderen, ten einde op de meest voordeelige voorwaarden in de behoeften der industrie te voorzien. Indo-China zou op grond van zijne veronderstelde hulpbronnen en van jarenlange studien en proeven in aanmerking kunnen komen, om deel te nemen aan de beweging.

Ik verzoek u dus mij zoo spoedig mogelijk alle inlichtingen, die gij ter zake kunt geven, te verstrekken, onverschillig of zij die, welke reeds in het Bulletin Economique van Indo-China werden gepubliceerd, bevestigden of tegenspreken.

Het door u in te dienen rapport zal het volgende moeten bevatten omtrent het door u bestuurd geweest: eene nominatieve opgave van kolonisten-rubberplanters, de uitgestrektheid en den ouderdom der aanplantingen, den staat, waarin deze zich bevinden, de vermoedelijke opbrengst, en de toestand van den beplanten bodem; de toestand van de ontginningen der inboorlingen, de voorkomende rubbersoorten, en de wijze, waarop men de opbrengst dezer ontginningen

zou kunnen vermeerderen; en ten slotte een beschrijving van elke der voorkomende rubbersoorten, met mededeeling van de genomen proeven en de verkregen uitkomsten.

Wijders zult ge voor elken planter een monster verschaffen van de door hen geplante rubber, met opgave van den ter plaatse gemaakten prijs, zoowel als van den prijs, die gemaakt zou moeten worden om den planter een redelijke winst te verschaffen; deze monsters zullen, vergezeld van de verstrekte inlichtingen, door de zorg van het bestuur gezonden worden aan de industriëelen in het moederland, die het product aan een onderzoek naar het mogelijk gebruik zullen onderwerpen.

Ik verzoek u ten slotte om nogmaals door de plaatselijke met den dienst van den landbouw belaste ambtenaren een onderzoek te doen instellen naar de voor deze cultuur geschikte terreinen, ten einde de uitbreiding daarvan in Indo-China te bevorderen.

De strijd tegen de malaria.

Het gold eigenlijk niet de malaria maar de gele koorts, die de Amerikanen te Havana gingen bestrijden, toen zij van Spanje den afstand van het eiland Cuba hadden verkregen. Maar de strijd tegen die twee ziekten komt in beide gevallen vrijwel op hetzelfde neer.

Over hetgeen de Amerikanen te Havana verrichten op dit gebied, heeft de vice-consul van Frankrijk aldaar, Paul Serre, het een en ander verteld in het Bulletin van de Fransche kamer van koophandel ter plaatse.

De Amerikanen vonden de hoofdstad van Cuba in een vervuilde toestand, maar zich volkomen meester van den toestand voelend, dwongen zij de aan vuilheid gewende bewoners door een streng boetstelsel hunne erven te retnigen.

De stad werd door tal van beambten doorzocht, naar allerlei zaken, die geschikt waren om stilstaand water te bevatten, waarin de muskieten hare broedplaatsen konden vinden. Men drong de huizen en erven daartoe binnen en zorgde, dat overal de noodige verbeteringen door de bewoners werden aangebracht.

Geleidelijk kon men ook verschillende, aan de openbare gezondheid dienstige maatregelen aan de bevolking voorschrijven. Zoo werd in afwachting van de inrichting van een goed gotenstelsel het verbod uitgevaardigd op het wasschen aan huis, terwijl ook het houden van vee op de erven werd verboden. Verder werden overal de poelen en plassen drooggelegd en daar waar de fondsen hiervoor ontbraken, werd gebruik gemaakt van kerosine om de larven in de plassen te doodden. In 1907 werden 1999 vaten kerosine te Havana verbruikt.

Hoezeer de voorschriften daar langzamerhand ingang vonden, blijkt toch, dat er voortdurend de hand aan moet worden gehouden. Zoo werden in 1909, toen jaren dus nadat dr. Davis zijn strijd tegen de muskieten inzette moesten door de rechtbanken nog in 1562 gevallen boeten aan overtreders der voorschriften worden opgelegd.

Niet alleen te Havana, maar ook elders op het eiland heeft de gezondheidsdienst zich voor de zaak der bestrijding van de muskieten gespannen, en het is aan dien dienst, die tien leden van den raad en twee en vijftig inspecteurs omvat, te danken, dat de sterfte op het eiland van 91 in 1898 tot 17 per mille in 1909 is gedaald.

De inspecteurs van den dienst hebben echter buitengewone bevoegdheden. Zonder zich aan eenig protest te storen, dringen zij overal door, hier zwavel brandend in vochtige lokalen en slecht verlichte of geventileerde magazijnen, daar de voorwerpen, die besmetting zouden kunnen overbrengen, ontsmettend of verbrandend.

Om den gezondheidsdienst behoorlijk te doen functioneeren, heeft men zich genoodzaakt gezien dezen dienst geheel aan de gemeenteraden te onttrekken. De gemeente-beambten waren toch slechts verzekerd van hunne positie, wanneer zij niet te veel kosten veroorzaakten en de noodige lankmoedigheid betrachtten. Op het oogenblik is het eiland voor dezen dienst in verschillende districten verdeeld, die ressorteeren onder de directie te Havana, welke laatste zich de noodige fondsen ziet toegewezen door de bepaling, dat de gemeenten het tweede deel van hare inkomsten moeten afstaan voor dezen dienst.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht. *)

Departement van Landbouw in Suriname.

Het jongste, door het Dep. van Landbouw in Suriname, uitgegeven Bulletin, handelt over Plant-aardige voortbrengselen van Suriname. De samen-

*) Als sommig Indische bladen (Sumatra-Post en Christelijk Weekblad voor Indië bijv.) onze besprekingen woordelijk en geheel overnemen (hetgeen wij op zich zelf toejuichen natuurlijk), zouden zij dan ook in den vervolge het Koloniaal Weekblad als Iron willen noemen?

steller, Dr. J. Sack, geeft daarin een kort overzicht van de samenstelling en het gebruik der verschillende in genoemde kolonie voorkomende gewassen; het ligt in zijne bedoeling met het verzamelen van gegevens voort te gaan, ten einde over eenige jaren een meer volledig overzicht te kunnen geven.

Het werk is van een practisch register voorzien, dat zoowel de wetenschappelijke als inlandsche benamingen der behandelde gewassen weergeeft. De beschrijving van de bacove en banaan laten wij hieronder verkort volgen, ook ten einde een idee te geven van de wijze, waarop de schrijver de stof behandelt.

Zoowel bacoven als bananen hebben het liefst een lossen humusrijke grond en beiden worden voortgeplant door den knol. De bananen worden 8—12 en de bacoven 12—24 voet van elkaar geplant. De vruchten rijpen van 11—15 maanden, de bananen zijn iets vroeger rijp. Rijpe bananen worden gekookt gegeten, ook wel in de lengte in schijven gesneden en gebakken in boter. Tom-tom wordt bereid door de bananen nog niet gaar te koken en te stampen tot een stijf deeg. Ook worden de bananen in de lengte gesneden, in de zon gedroogd, gestampt en gezeefd, dat is zgn. gongotee, dat als hoofdvoedsel aan kinderen gegeven wordt. Bacoven worden rauw gegeten. Voor de bereiding van gedroogde bacoven zijn de rijpe noodig, daar dan veel van het zetmeel overgegaan is in suiker. Voor de bereiding van alcohol uit bacoven kunnen zoowel de rijpe als onrijpe gebruikt worden.

Wat de vezel betreft, wordt de waarde geschat op 1/3 der manillahennep, doch om verschillende redenen is eene vezelindustrie niet aan te bevelen.

Eén ding is jammer: nl., dat uit de omschrijving van Dr. Sack niet duidelijk blijkt het eigenlijke verschil tusschen de bacove en de banaan; het groote publiek denkt nog altijd, dat beide benamingen voor éénzelfde vrucht gelden.

Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië.

De inhoud van het 19e Bulletin van den Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië is zeer belangrijk. Het wordt geopend met het begin eener beschouwing over Inlandsche ziekenverpleging, waaruit men leeren kan, dat de Inlander niet zonder reden grooten tegenzin aan den dag legt om verpleegd te worden in ziekeninrichtingen. Het mag ons niet verwonderen, dat zelfs geen zieke Javaan wil liggen in inrichtingen, voorzien van „sombere wanden van geteerde bamboe, hier en daar vermolmd, door insecten opgegeten, zonder licht, met harde houten britsen, waarop onzindelijke geelbruine matjes, harde lederen rollen als hoofdkussen, vloeren van aangestampte aarde, hier en daar rood van siri sputen.“ De zieke inlander waardeert het even goed als de zieke Europeaan, wanneer hij verpleegd wordt in een helder, zindelijk gebouwde. Een tweede belangrijke factor is het opnemen van prostituées in de ziekeninrichtingen. De fatsoenlijke kampongvrouw weerhoudt haar man om naar een inrichting te gaan, waar prostituées worden opgenomen, „niet uit minachting voor het vak, maar omdat zij de complicaties vreest die uit het gezellig samenzijn in zoo beperkte ruimte veelal ontstaan.“ Eindelijk moet meer rekening gehouden worden met het sterk ontwikkelde standsverschil dat bij de inlanders aangetroffen wordt. Het gaat niet aan te zeggen: een zieke magang of asswedono is even goed als een zieke werkman of bedelaar. „Een Hollandsche burgemeester bedankt er ook voor om naast een sjuwerman te liggen en hetzelfde eten te krijgen.“ Men behoort dus klasseverpleging in te voeren en waar de noodige fondsen ontbreken om meer luxe te verschaffen aan de maatschappelijk hooger staande inlanders, daar moet toch minstens een paviljoen zijn om hen af te zonderen van bedelaars en werklieden. Tot zoover de schrijver, die verder nog in bijzonderheden treedt over de inrichting van een model-ziekenhuis voor Inlanders, enz. enz.

Voorts schrijft Dr. W. N. van Ravesteyn over geneeskundige hulp aan verwonde Inlanders, welke somtijds door allerlei administratieve bepalingen belemmering ondervindt. Dr. v. R. deelt o.a. een geval mede van een inlander, die 's avonds om 7 uur van den 19en Aug. jl. te Wedari door een lorrie werd overreden. Na vreeselijk veel gerapporteerd door Ass.-Res., Regent, Wedono, Ass.-Wedono bereikte den schrijver om 10¼ uur het bericht van het ongeluk, en kwam ten slotte de patient eerst 15 uur na het ongeval in behandeling, doordat een leek (in casu de Ass.-Wedono van Patti) oordeelde, dat de man niet vervoerbaar was. Des middags om 4 uur van den volgenden dag overleed de patient dan ook aan uitputting (bloedverlies etc.) Aan het verzoek van den dokter om den gewonde, na het aanleggen van een voorloopig verband, naar het hospitaal te Patti te doen vervoeren, was niet voldaan.

Verder bevat het Bulletin nog een aantal bijdragen over de verzorging van lepra-lidder op Java.

Zeevisscherij op Java en Madoera.

Als No. 9 der Mededeelingen, uitgaande van het Departement van Landbouw in Ned.-Indië, is verschenen een werk, getiteld: De hulpmiddelen der zeevisscherij, op Java en Madoera in gebruik, door Dr. P. N. van Kampen (Batavia, G. Kolff & Co.)

Het boek heeft vele afbeeldingen en behandelt na de Inleiding eerst de verschillende soorten van visschersvaartuigen; daarna het vischtuig (als netten, fuiken, lijnen, harpoenen en speren enz.), en geeft eindelijk een opgave der literatuur over het onderwerp, zoomede registers van inlandsche en wetenschappelijke benamingen.

Aan de inleiding ontleenen wij het navolgende:

Al heeft de zeevisscherij van Java en Madoera niet die hoogte bereikt, die bij meerdere voortvarendheid en ontwikkeling der inlandsche bevolking mogelijk zou zijn, toch is ze, dank zij vele gunstige omstandigheden, langs een groot deel van de kust een belangrijke bron van inkomsten der bewoners. Langs de geheele noordkust van Java en Madoera liggen de visscherskampings dicht op een, doch het steenachtige zuiderstrand met zijn sterke branding leent zich slecht voor de vischvangst.

Men kan de Javaansche zeevisscherij indeelen in kust- en hoogzeevisscherij; tot de eerste behoort ook de vischvangst in de brakke riviermonden, die met dezelfde werktuigen geschiedt. De zgn. hoogzeevisscherij wordt op Java nimmer zeer ver van de kust uitgeoefend; meestal vertrekken de visschers 's nachts, om den volgenden middag weder terug te keeren. Alleen de Madoereezen blijven ten tijde van de lang-visscherij, d.w.z. in de laatste maanden van het jaar, tot acht dagen achtereen op zee, wat mogelijk is, doordat opkoopers met eigen prauwen de visschers op zee opzoeken en de visch geregeld naar den wal brengen.

Het aantal der eetbare vischsoorten, die langs de kusten van Java en Madoera gevangen worden, is buitengewoon groot. Terwijl de meeste vischtuigen er op berekend zijn om visschen van verschillende soorten te vangen, zijn er toch ook verscheidene, die meer speciaal voor één vischsoort worden vervaardigd en het zijn gewoonlijk deze visschen, die de grootste economische beteekenis hebben.

Merkwaardig is de overeenkomst, die vele vischmethodes van den Indischen Archipel met die van Europa vertoonen. Zegens, drijfnetten, werpnetten, kruisnetten enz. komen in bijna gelijke vormen in Europa en Indië voor; de Indische sero's zijn in vorm bijna identiek met de groote vaststaande fuiken in Europa. Dit geeft aanleiding tot het vermoeden, dat de visscherij van den Ind. Archipel oorspronkelijk sterk door de Portugeezen en Hollanders beïnvloed geworden is.

Weekblad voor Indië.

De heer M. van Geuns, wiens gewoonte het is de dingen bij den waren naam te noemen, schrijft in No. 46 van het Weekblad een artikel over Indo's en toets.

Het valt niet te ontkennen, aldus de heer v. G., dat de Indo's soms redenen hebben zich verdrietig te gevoelen. Als zij een advertentie lezen, waarin voor een betrekking een „volbloed Hollander“ gevraagd wordt, moet hen dit ergeren, enz. Maar aan wien de schuld? vraagt de schr. En zijn antwoord luidt: Enkel en alleen aan de Indo's zelve, omreden Indo-geëmployeerden in hun dienst veelal redenen tot ontevredenheid geven. Wijl totok-geëmployeerden hun patroons beter bevelden, hebben zij dezen de voorkeur gegeven. „Het is gewoon onzinnig het voor te stellen, alsof wat meer of minder bruin hier den doorslag zou geven!“

Ten slotte roept de heer v. G. den Indo's toe: „Niet mopperen, niet zich verongelijkt achten, niet bij anderen vijandschap onderstellen, niet opzien tegen werk, niet om een geringe aanleiding zijn baan- tie in den steek laten, maar aanpakken!“

De Indo's hebben 't — volgens den schr. — zelf in hun hand aan hun zgn. achterstelling een einde te maken. Als de Indo wil, dan kan hij voortuitkomen.

De overige artikelen in dit Nr. van het Weekblad geven geen aanleiding tot bespreking; V. A. A. B. beveelt nog de teelt van meloenen aan, een in Indië weinig bekende vrucht, „doch die hier met succes kan worden gekweekt.“

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 14 van den loopenden jaargang: De rietsuikerindustrie in de verschillende landen van productie. VI. Philippijnen, door H. C. Prinsen Geerligts. — Indo-Maleische houtsoorten, door Dr. A. Pulle. — Het Junghuhn-gedenkboek. — De ramp van het s.s. „Prins Willem II“. — De begrooting van Suriname voor 1911. — De begrooting van Curaçao voor 1911. — Vereeniging Toeristenverkeer

te Batavia. — China als afzetgebied voor Europeesche producten. — Kultuurberichten. (Particuliere landen op Java in Engelsche handen. — Bacovenkultuur in Suriname. — Balata-industrie in Suriname). — Kleine mededeelingen. (Java in drie gouvernementen. — Inlandsch credietwezen, enz.) — Financiële berichten en verslagen. — Nieuwe maatschappijen, benevens de overige vaste wekelijksche rubrieken.

De Ingenieur.

De Ingenieur van 9 April jl. bevat een levensbeschrijving, door H. C. Hesseling (met naschrift van R. A. van Sandick) van den zoo onverwacht overleden mijn-ingenieur Hugo Cool (met portret). In Jan. 1905 ving Cool zijn Indische loopbaan aan bij de tin-exploitatie te Blinjoe op Banka. Twee jaren daarna is hij om gezondheidsredenen verplaatst naar Java en werden verschillende opdrachten op dat eiland aan hem gegeven. Daarna zien we hem op Celebes tot het doen van mijnbouwkundige en geologische onderzoekingen, doch verraderlijke koorts maakte aldaar in Maart j.l. plotseling een einde aan dat jonge, werkzame leven. De heer Cool bereikte slechts den leeftijd van 31 jaar. Uitvoerige artikelen van zijn hand werden opgenomen in het Jaarboek van het Mijnwezen en het Tijdschrift Kon. Nederl. Aandr. Genootschap.

Teysmannia 1909. Afl. 2.

Inhoud: Mededeelingen betreffende de caoutchouc-cultuur, XI: De Castilloa-cultuur op de onderneming Ngrankah, door Dr. W. R. Tromp de Haas. — Over den grond van Java (vervolg), door Dr. E. C. Jul. Mohr. — Bijdrage tot de kennis van de boordeschade in het rijstgewas, door J. E. van der Stok. — Voedermiddelen (vervolg), door Dr. J. Dekker. — Gras onder vruchtbomen, door H. J. Wigman. — Vergelijkende proef met rijstvariëteiten, door J. E. van der Stok. — Mededeelingen omtrent kruisingsproeven, door J. E. van der Stok.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur namiddags.

- De Javabode t/m 16 Maart '10;
- De Sumatrapost, idem;
- Het Soer. Handelsblad t/m 15 Maart '10;
- Deli-Courant t/m 12 Maart '10;
- De Banier no. 9 en 10;
- Jong-Indië, no. 35 en 36;
- Deutsche Kolonialzeitung no. 4;
- Indische Mercur, Extra no. 7 en 11 April en no. 15;
- Weekblad voor Indië no. 45 en 46;
- Indische Gids, afl. Maart;
- Ind. Genootschap, „Verhuring van grond door Inlanders aan niet Inlanders op Java en Madoera“;
- Indologenblad no. 6;
- Houw en Trouw no. 9.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

I. De maandelijksche **samenkomst** van het *Dagelijksch Bestuur der Vereeniging* met de *Redactie-Commissie* van *Het Koloniaal Weekblad* zal plaats hebben op **Donderdag, den 21sten April 1910**, ten 8½ ure 's nam., in „Beetan“, **Heulstraat 19, Den Haag.** Alle belangstellenden zijn welkom.

Geldelijke verantwoording over 1909 van de Afdeling Breda en Omstreken.

Baten.	Lasten.
1. Saldo van vorig jaar f 72.65	1. Afdracht aan het Hoofdbest. over 53 leden ad 10.50 f 26.50
2. Contributiën:	2. Inningskosten 2.50
Over vorig jaar	3. Lokaalhuur voor lezing 37.01
Over 't loopend jaar van 53 leden 85.—	4. Meubilair
3. Rente	5. Salarissen
4. Entreegelden bij Lezingen 52.50	6. Kosten van Vergaderingen (gratis)
5. Dir. restitutiën, etc.:	Reiskosten
6 verkochte Reglementen 1.50	Advertentiekosten 7.—
2 verkochte Boekjes door het H.B. aan het lid C. Spat 0.16	Drukwerken 7.18
	Bureaunkosten (incl. porti) 2.62
	7. Kosten Lezingen 75.—
	Idem van Tentoonstellingen
	Idem van andere propaganda 1.—
	8. Diversen:
	10 Reglementen Hoofdbestuur 2.50
	Stadsaanplakker' annonce op trams, etc. 6.30
	2 Boekjes aan het lid C. Spat 0.16
	9. Saldo in kas 44.04
Totaal f211.81	Totaal f211.81

P.M. Nog te betalen aan de firma Broese & Co. drukloon Billetten voor trams f3.50.

MOOI NEDERLAND.

De Naamlooze Vennootschap „MAATSCHAPPIJ MOOI NEDERLAND“ exploiteert fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland; o. a. **20 HECTARE BOSCHRIJK VILLA-TERRAEN met schoone vergezichten**, gelegen op den Sterrenberg en in 't Keteldal te BERG EN DAL bij NIJMEGEN, aan de beide groote wegen NIJMEGEN—KLEEF en aan de beide stoomtrams van BERG EN DAL en van BEEK naar NIJMEGEN.

Zuivere Zandbodem, 80 Meter + R.P.

Kantoor der Vennootschap: KONINGIN EMMA-KADE 107, DEN HAAG.

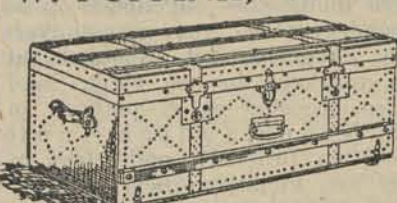
J. JANSEN,

KEPPLERSTR. No. 115, bij het Regentessplein TELEFOON 2723

- Zeilen breed 183 f 0.97⁵ p. Meter.
- Linoleum breed 183 f 1.32 p. Meter.
- Linoleum breed 200 f 1.45 p. Meter.
- Koehaar-karpetten van af f 2.10.
- Naturel-karpetten van af f 3.60.
- Wollen-karpetten (gebloemd) f 11.
- Axminster-karpetten (gebl.) f 11.50
- Bedkleedjes van af f 0.40.
- Wollen- en cocosloopers v. af f 0.50 p. M.
- Linnen loopers van af f 0.45 p. Meter.
- 18 roeden met 36 oogen f 1.90.
- Prima voordeurmatten van af f 0.55.
- Idem gangmatten f 0.28.
- Wollen-matten van af f 0.85.
- Wasdoek tafelkleed van af f 0.90
- Waschechte id. „ „ f 0.95
- Wollen id. „ „ f 1.75
- Moquette id. „ „ f 7.00
- Divandek van af f 4.50.
- Vitrage, Meubelstof, Franjes, enz.
- Viltpapier br. 1 M. 0.10 Linoleumwas gr. bus 0.35. Meubelwas 0.30.

Alles tegen scherp concurr. prijzen. Steeds voorhanden 2e hands Meubelen. In- en verkoop v. geh. en ged. v. Inboedels, Zie de lage prijzen in de Etalage

W. POPPINK, TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat 141-143. Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM. hoog, m. bak f 12.50. Voor de hut 100 cM. lang, 50 cM. breed, 36 cM. hoog, m. bak f 11.50. Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM. lang, 50 cM. breed, 40 cM. hoog m. bak f 12.—

VACANT

Prinsenhage, bij Breda, Dec. 1909. De Penningmeester: VAN REIJN.

II. Hoofdbestuursvergadering van de Vereen. „Oost en West”, op Zaterdag 23 April 1910, des namiddags ten 2½ ure, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslagen. (Zie o. a. Kol. Weekblad nos. 5, 6, 7).
2. Rekening en verantwoording 1909. Goedkeuring door het Hoofdbestuur.
3. Ondersteuningsfonds.
4. Studiecommissie.
5. Nijverheidscommissie.
6. Informatiebureau.
7. Geldleening.
8. Koloniaal Weekblad.
9. Begroting 1911.
10. Voorziening vacatures Hoofdbestuur. Volgens rooster treden af, doch zijn terstond herkiesbaar:
C. R. Bakhuizen van den Brink. (De heer Bakhuizen van den Brink heeft verklaard zich niet herkiesbaar te stellen);
E. van Assen;
A. A. C. Harting;
Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weyler (voor Rotterdam);
Mevr. J. E. van Oeveren—Van Schaik (voor Utrecht);
11. Aanwijzing kandidaten voor commissie tot onderzoek der rekening en verantwoording 1910.
12. Vaststelling van plaats en dag der Algemeene Vergadering in de maand Juli of Aug. 1910.
13. Vaststelling van de gewijzigde Huishoudelijke Reglementen van de afdelingen Amsterdam en Nijmegen.
14. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

E. VAN ASSEN, Secretaris.

III. Op de door het Hoofdbestuur aan Zijne Exc. den Minister van Koloniën gerichte adressen, voorkomende in de Koloniale Weekbladen van October 1909, No. 42, en 9 December 1909, No. 49, werd het navolgende antwoord ontvangen:

's-Gravenhage, 1 April 1910.

Aan de Vereeniging „Oost en West” te 's-Gravenhage.

Ten vervolge op mijn schrijven van 9 October 1909, Afd. A1, No. 14, betreffende het door de Vereeniging „Oost en West” gedaan verzoek tot toekenning van eene subsidie ad f 2500.— 's jaars en naar aanleiding van het bij schrijven van het Hoofdbestuur der Vereeniging van 16 November j.l., No. 149, aangeboden request, heb ik de eer U mede te deelen, dat ik in overleg met den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gemeend heb geen gebruik te kunnen maken van het aanbod van de Commissie van het Museum voor Kunstnijverheid te Haarlem om inlandsche jongelieden op de aan het Museum verbonden school voor kunstnijverheid te doen opleiden, aangezien het kunstambacht wegens zijn aard bij voorkeur in het eigen land moet worden geleerd en beoefend en er plannen in overweging zijn om in Nederlandsch-Indië een degelijk theoretisch en practisch onderricht in de voornaamste takken van kunstnijverheid te organiseren.

In verband hiermede bestaat er naar mijne meening geen voldoende aanleiding om Uwe Vereeniging voor de gevraagde tegemoetkoming in aanmerking te brengen.

De Minister van Koloniën,
(w. g.) DE WAAL MALEFIJT.

IV. Beleefde mededeeling, dat bij den Secretaris van het Hoofdbestuur te verkrijgen is het Jaarboekje 1910 der vereeniging „Oost en West”, inhoudende Statuten, Reglementen, Jaarverslagen en Naamlijst der leden.

Prijs per exemplaar f 0.20.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 11 Maart 1910 No. 20.

Benoemingen, enz.

Verleend: een jaar verlof aan den contr. J. H. Riem en den referendaris F. F. Borel.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies Mej. M. C. L. Meulenhoff; de opzichter B. O. W., L. F. Hillebrandt en de ass.-res. R. C. van den Bor.

Benoemd: tot ass.-res. van Martapoera W. A. Berkholst; van Noord Nieuw-Guinea L. A. van Oosterzee; tot griffier van den R. v. J. te Medan Mr. H. Westra.

Gesteld: ter beschikking van den Alg. Secretaris P. J. Gerke.

Ingetrokken: de overplaatsing van den contr. Th. C. Rappard.

Geplaatst: in de res. Ternate en onderh. de contr. Th. Volmering; in de res. Zuider- en Ooster-afd. van Borneo de id. G. E. Mullemeister; in de res. Riouw en Onderh. de waarn. adsp. contr. P. Scheffer; te Koeta Radja de veearts J. N. A. C. Scheepens.

Ontslagen: op verzoek eervol de luit-kol. der inf. J. M. Tummers en de magazijnmeester (1e luit.) F. H. W. Schill.

Bevorderd: tot majoor-intendant de kapitein M. C. Boon.

Overgeplaatst: naar Batavia de majoor-intendant A. F. L. Faubel; naar Malang de 2e luit.-kwartiermeester L. M. van den Ende.

Uit de Javasche Courant van 15 Maart 1910 No. 21.

Verleend: een jaar verlof aan den ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten A. Beisser; de controleurs J. S. Scholten en V. Lafontaine, den opziener J. F. G. Schwarz, den onderwijzer H. J. Stroband, de controleurs P. A. Tellings en A. L. M. Clignett; 2 jaar aan den ass.-res. A. E. Immink en den contr. J. M. Moorrees.

Ontslagen: op verzoek eervol de notaris R. H. van Olden; de klerk te Medan G. L. R. Wijbers; de chef te Semarang W. Goudswaard; de klerk te Si-toenbondo R. Rundberg.

Benoemd: tot 3en commies te Semarang G. L. Scipis; tot contr. in de res. Palembang C. A. Nieuwenhuijsen; tot onderwijzer te Tasikmalaja A. C. Korpershoek.

Geplaatst: te Batavia de onderwijzeres Mevr. I. E. J. Bamberg, geb. Koene, te Probolinggo de id. Mej. H. D. Verhoog.

Benoemd: tot leerling-opziener bij het boschwezen H. J. D. Trail en L. F. Knuppel.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en luit. der inf. W. H. Cassa en A. H. Treu, den onderluit. J. Kroeze en den off. van gezondh. Dr. C. H. Felix.

Ontslagen: op verzoek eervol de kol. der inf. H. G. van Diermen; de dirig. apotheker A. F. de Wolff. Bevorderd: tot dirig. off. van gezondh. 1e kl. Dr. A. J. Salm.

Geplaatst: bij het 1e bat. de 2e luit. F. Tessers; te Paré Paré de kapitein J. W. Knegtman.

Overgeplaatst: naar Tjimahi de 1e luit. H. Gramberg; naar de Zuider- en Ooster-afd. van Borneo de id. J. H. van Teemmen; naar Bali de id. O. R. Plet; naar Pangkal Pinang de onderluit. B. J. Onderwater; naar het 18e bat. de 1e luit. H. A. Stapel.

Geplaatst: te Batavia de 1e luit. der artillerie J. L. van Gogh.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagiers van het stoomschip „Wilis”, gezagvoerder W. Adam, van Rotterdam naar Nederlandsch-Indië.

Te Rotterdam hebben zich ingescheept: J. Lopes Cardozo met echtgenoot en 1 kind; Mevrouw G.

van Hemert—Zilver Rupe; H. Krüsemann; P. Uhlenbeck; W. A. Schaap; Meuffrouw A. A. de Koning; Mevr. B. D. Raven—Popa en 3 kinderen; J. F. Backsch; J. C. Smith.

Naar Southampton: H. B. Baron van der Feltz en echtgenoot; Mevr. J. Schoft—Etty; Jhr. L. Schuurbecque Boeye, met echtgenoot en 4 kinderen; Mevr. J. Herklots; Mej. J. Bakker; Mej. M. Bander; Mej. F. Schrey; Mej. A. Henning; Mej. A. v. Zijdveld; C. J. van Schaardenburg.

Naar Lissabon: Mevr. E. Cast.

Naar Marseille: Jos. Verviers; Ds. A. Mohn; Mr. Pohlen; Mej. M. Darins.

Te Southampton zullen zich inschepen naar Tanger: F. M. Harrison en echtgenoot.

Naar Marseille: Mr. A. J. Eijfe.

Te Marseille zullen zich inschepen: G. Hinloopen met echtgenoot en 1 kind; Ch. H. de Lussanet de la Sablonière; J. A. L. Roos; J. Th. van Rossum; Dr. F. Fontein; Mr. G. Deketh met echtgenoot en 2 kinderen; J. Lantinga en echtgenoot; Mej. G. Kruijnen; J. S. G. Disse met echtgenoot en 2 kinderen; J. Joosten en echtgenoot; F. A. W. Altmann; J. L. van Ingen Schenau; H. C. G. Rutink met echtgenoot en 3 kinderen; M. van Koesveld en echtgenoot; J. W. H. Schrenis met echtgenoot en 1 kind; F. Kamerman; J. J. van der Eijk; Mej. F. M. Binnendijk; Mej. K. Dunlop.

Naar Port-Saïd: C. Ippel.

Passagierslijst van het s.s. „Goentoer”, Kapt. M. van der Putten, vertrokken van Batavia 17 Maart 1910, aangekomen te Marseille 9 April 1910.

J. R. Becker met echtgen.; Mej. F. Bremer; E. H. Carpentier Alting met echtgen. en 3 kinderen; Jhr. J. H. Cornets de Groot; Mr. J. Dirkwager met echtgen. en 2 kinderen; W. M. Goill met echtgen.; H. H. Geissel; Mr. J. Gerritzen met echtgen. en 1 kind; Mej. C. S. Beymohr; F. A. Heckler met echtgen.; L. Hesterman met echtgen. en 2 kinderen; L. Houwink met echtgen. en 2 kinderen; Mevr. de Wed. E. M. Kobus, geb. Ankringa; Mej. Kobus; A. H. A. Labaar met echtgen. en 3 dochters; W. C. Loudon met echtgen. en 2 kinderen; Mej. Palfroy; Mevr. M. E. Mees, geb. Heybroek; Mevr. G. C. Nauta, geb. van Wingen met 1 kind; J. H. Tummers met echtgen.; E. Venek met echtgen.; Mevr. M. Th. A. Westpalm van Hoorn van Burgh, geb. Jaco, metti; J. Ypelaar; Th. A. Wasch met echtgen. en 1 kind; H. J. H. Backus met echtgen. en 1 kind; W. A. Doeleman met echtgen. en 3 kinderen; P. C. van Dijk; Mej. H. van Houten; W. H. van Houten; Mevr. E. Ringelstein, geb. Caspari met 1 kind; H. O. J. J. Veen; G. Westerveld; A. K. R. W. van Genus; W. P. Smit Siebenga met echtgen. en 1 kind; Mevr. M. Kopf 't Sas met 1 kind; P. C. van Kerseke.

Te Padang embarkeeren: Mevr. A. Kehlenbrink met 1 kind.

Te Colombo embarkeeren: Graaf en Gravin van Limburg Stirum; Graaf en Gravin van Lynden; H. ter Kuile met echtgen.; Mevr. E. Pabst-Blijdenstein.

Naar Padang: Mevr. J. M. A. Küchlin, geb. Koker; G. van der Kieft met echtgen.; M. H. Bruin; H. J. Daum; H. L. Enthoven.

Naar Colombo: F. Strüben.

Passagierslijst van het stoomschip „Prins Frederik Hendrik”, gezagvoerder G. D. Nieman, van West-Indië naar Amsterdam.

Dr. F. T. Vredenburg—Engelenburg; W. A. Baron van Asbeck; A. Versluijs, echtg. en kind; H. Geerling, echtg. en 5 kinderen; Jongh. D. A. Fernandes; Mevr. A. Kaper; *Eerw. Heer G. J. R. Eysinck; *Eerw. Heer A. R. de Kuijper; G. Weijerstraus; J. Namings; J. J. Dewit; H. C. Dishoek; Ketjil; Moustaman; Saman; Mok Amat.

* te Havre gedebarkerd.

INTEEKEN-BILJET.

De ondergeteekende

wonende te.....

wenscht voor de huldiging van Multatuli's nagedachtenis als volgt bij te dragen:

a. Voor den Multatulidag f.....

b. Voor het Max Havelaar-fonds

in ééns: „.....

jaarlijks: „.....

(Handteekening en datum)

N.B. Men zende dit biljet ingevuld aan den Heer Mr. C. TH. VAN DEVENTER, 20 Surinamestraat, 's-Gravenhage.

= = Smakelijk Brood! = =

Electrische Bakkerij CARELS

PIET HEINSTRAT 66 - TELEPHOON 6286 - NOORDEINDE 21

VACANT